

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 203/05-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. augusta 2005 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. M. Š., bytom T., zastúpeného advokátom JUDr. D. K., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky a ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní podľa čl. 36 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 až 4 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Zastupiteľstva (...) samosprávneho kraja z 10. februára 2003, ktorým bol odvolaný z funkcie riaditeľa Nemocnice s poliklinikou v T., a rozsudkom Okresného súdu Nitra sp. zn. 10 C 44/03 zo 14. septembra 2004 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 6 Co 292/2004 z 1. februára 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť MUDr. M. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. júla 2005 doručená sťažnosť MUDr. M. Š. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 prvej vety Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky a ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní podľa čl. 36 písm. b) ústavy, základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 až 4 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím Zastupiteľstva (...) samosprávneho kraja z 10. februára 2003, ktorým bol odvolaný z funkcie riaditeľa Nemocnice s poliklinikou v T., a rozsudkom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 10 C 44/03 zo 14. septembra 2004 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 292/2004 z 1. februára 2005.

Skutkový stav, v ktorom sťažovateľ vidí porušenie jeho označených práv, je v sťažnosti opísaný od 10. februára 2003, keď bol na základe rozhodnutia Zastupiteľstva (...) samosprávneho kraja z uvedeného dňa s účinnosťou od 11. februára 2003 odvolaný z funkcie riaditeľa Nemocnice s poliklinikou v T. Aj keď mu písomné rozhodnutie o jeho odvolaní z uvedenej funkcie nebolo doručené, domáhal sa návrhom zo 4. marca 2003 na okresnom súde určenia neplatnosti predmetného rozhodnutia a následne svoj návrh rozšíril aj o určenie, že jeho pracovný pomer vo funkcii riaditeľa Nemocnice s poliklinikou v T. naďalej trvá.

V právnej veci sťažovateľa rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 44/03 zo 14. septembra 2004, ktorým určil, že odvolanie sťažovateľa z označenej funkcie je neplatné a vo zvyšku žalobu zamietol.

Proti rozsudku prvostupňového súdu, ktorým bolo žalobe sťažovateľa vyhovené, podal odvolanie odporca a proti jeho zamietavému výroku podal odvolanie aj sťažovateľ. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 292/2004 z 1. februára 2005 rozsudok okresného súdu v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu zamietol a v ostatnej časti rozsudok potvrdil argumentujúc tým, že „... *d'alší výrok (o určenie trvania pracovného pomeru) závisí od prvého výroku, odvolací súd nemohol vyhovieť žalobe v tejto časti, a preto považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa v jeho zamietajúcej časti za správne*“.

Sťažovateľ nepovažuje rozsudok odvolacieho súdu ani rozsudok okresného súdu v jeho zamietajúcej časti za vecne správny a tvrdí, že „*Tieto rozsudky mi neposkytli právnu ochranu mojich základných práv a slobôd, ktoré predtým porušovateľ I. na základe protiprávneho a nezákonného odvolania z funkcie porušil*“. Ďalej vyslovuje názor, „... *že predovšetkým odvolací súd sa náležite nevyporiadal so všetkými skutočnosťami, z ktorých bolo potrebné pri rozhodovaní vo veci samej vychádzať, a to ani so všetkými skutočnosťami, s ktorými sa vo svojom rozsudku náležite vypořiadal I. st. súd*“.

Sťažovateľ poukazuje na skutkový stav zistený okresným súdom, na základe čoho dospel k záveru, „... *že I. st. súd podľa môjho názoru správne mal za preukázané, že môj pracovnoprávny vzťah vznikol na základe menovania 23. februára 1999 v súvislosti s ustanovením §-u 252 ods. 1 Zák. č. 311/2001 účinného dňom 1. 4. 2002, a tento môj pracovný pomer sa považuje za pracovný pomer vzniknutý pracovnou zmluvou podľa zák. č. 311/2001 a teda na základe prechodných ustanovení tohto zákona som sa stal zamestnancom podľa zákona o verejnej službe*“. Za podstatný považuje sťažovateľ záver prvostupňového súdu, a to, že sa na jeho pracovnoprávny „... *vzťah vzniklý na základe zákona jednoznačne vzťahuje Zákonník práce*“ a v celom rozsahu sa stotožňuje s tou jeho časťou, ktorou bolo jeho žalobe vyhovené.

Čo sa týka namietaného rozsudku krajského súdu, sťažovateľ zastáva názor, že krajský súd nesprávne vysvetľuje ďalšie dôvody jeho odvolania z funkcie a odmieta jeho argumentáciu, najmä pokiaľ ide o časť odôvodnenia na strane 4 rozsudku. Sťažovateľ

taktiež vytýka odvolaciemu súdu, že sa nevysporiadal s tým, že k zmene pracovnej zmluvy mohlo dôjsť v jeho prípade výlučne na základe dohody o zmene pracovných podmienok.

Sťažovateľ napokon poukazuje na dôležitosť posúdenia jeho sťažnosti ústavným súdom vo vzťahu ku konaniu vedenému na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 6 C 165/04, v ktorom sa rozhoduje o návrhu sťažovateľa na vyslovenie neplatnosti výpovede, ktorá mu bola daná v priebehu napadnutého konania súčasným riaditeľom Nemocnice s poliklinikou v T.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ špecifikuje, v čom vidí namietané porušenie označených práv.

Pokiaľ ide o právomoc ústavného súdu na prerokovanie jeho sťažnosti, uvádza, že „... je podľa čl. 127 ods. 1 daná, nakoľko o ochrane porušených opráv nerozhoduje iný súd. Sťažovateľ vyčerpal všetky opravné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použité bol oprávnený podľa osobitných predpisov“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti vo veci samej rozhodol takto:

„Právo sťažovateľa na prácu zakotvené v čl. 35 ods. 3 Ústavy SR, jeho právo na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky a ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní podľa článku 36 Ústavy SR, právnu ochranu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy SR a základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd boli rozhodnutím (...) samosprávneho kraja so sídlom N. zo dňa 10. 2. 2003 o odvolaní sťažovateľa z funkcie riaditeľa NsP T. s účinnosťou od 11. 2. 2003 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 1. 2. 2005 6 Co 292/2004-107 v spojitosti aj s rozsudkom OS Nitra zo dňa 14. 9. 2004 10 C 44/03-82 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozhodnutie (...) samosprávneho kraja so sídlom N. zo dňa 10. 2. 2003 o odvolaní sťažovateľa z funkcie riaditeľa NsP T.

s účinnosťou od 11. 2. 2003 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 1. 2. 2005 6 Co 292/2004-107 v spojitosti aj s rozsudkom OS Nitra zo dňa 14. 9. 2004 10 C 44/03-82 a vec im vracia na nové konanie a rozhodnutie.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Podľa názoru ústavného súdu v časti, v ktorej sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia označených základných práv rozhodnutím Zastupiteľstva (...) samosprávneho kraja z 10. februára 2003, ktorým bol odvolaný z funkcie riaditeľa Nemocnice s poliklinikou v T., a tiež v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 10 C 44/03 zo 14. septembra 2004, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Právomoc ústavného súdu je preto v týchto prípadoch subsidiárna.

V konaní pred ústavným súdom môže sťažovateľ uplatniť ochranu len takého porušenia základných práv a slobôd, ktoré nechráni iný súd v rozsahu svojej ústavnej právomoci (II. ÚS 153/03, II. ÚS 16/04). Vo vzťahu k označenému rozhodnutiu Zastupiteľstva (...) samosprávneho kraja mal sťažovateľ možnosť obrátiť sa žalobou na príslušný všeobecný súd, čo aj urobil. To, že nebol v konaní pred všeobecným súdom úspešný, nezakladá bez ďalšieho právomoc ústavného súdu. Z tohto dôvodu aj s poukázaním na uvedenú zásadu subsidiarity nie je v právomoci ústavného súdu preskúmať napadnuté rozhodnutie Zastupiteľstva (...) samosprávneho kraja a vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd odmietol sťažnosť v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

Uvedené platí aj vo vzťahu k namietanému rozsudku okresného súdu, proti ktorému mal sťažovateľ k dispozícii riadny opravný prostriedok – odvolanie podľa § 201 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý aj využil. Keďže vo vzťahu k rozsudku okresného súdu mal právomoc rozhodovať iný súd (krajský súd), čo v súlade s dikciou čl. 127 ods. 1 ústavy „... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“ nezakladá právomoc ústavného súdu, z tohto dôvodu aj v časti namietajúcej rozsudok okresného súdu ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa pre nedostatok svojej právomoci.

2. Z konania o sťažnostiach nemožno vylúčiť ani postup, resp. rozhodnutia všeobecných súdov Slovenskej republiky, ak v ich dôsledku došlo k porušeniu niektorého zo základných práv alebo slobôd fyzickej osoby alebo právnickej osoby ako účastníka súdneho konania a ak tomuto základnému právu alebo slobode iný súdny orgán Slovenskej republiky neposkytuje účinnú právnu ochranu na základe právneho prostriedku nápravy priamo dostupného sťažovateľovi.

V súvislosti s tým ústavný súd poukazuje, pokiaľ ide o tú časť sťažnosti, ktorá smeruje proti rozsudku krajského súdu, konkrétne proti jeho výroku, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa v jeho vyhovujúcej časti zmenený a žaloba zamietnutá, opäť na už citovaný čl. 127 ods. 1 ústavy ustanovujúci princíp subsidiarity jeho právomoci. V zmysle uvedeného princípu nezakladá namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrana toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02, III. ÚS 374/04).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa preto zisťoval, či ochranu týmto základným právam, porušenie ktorých sťažovateľ namietal, neposkytujú všeobecné súdy na základe opravných prostriedkov jemu dostupných, ktoré možno považovať za účinné právne prostriedky nápravy namietaného porušenia označených práv.

Podľa § 238 ods. 1 OSP je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

Sťažovateľ sa v danej veci domáhal návrhom 4. marca 2003 na okresnom súde určenia neplatnosti odvolania z funkcie riaditeľa Nemocnice s poliklinikou v T., ako aj určenia, že jeho pracovný pomer v uvedenej funkcii stále trvá. Ako už bolo uvedené, okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 44/03 zo 14. septembra 2004 určil, že odvolanie sťažovateľa z označenej funkcie je neplatné a vo zvyšku žalobu zamietol.

Krajský súd ako odvolací súd vo veci sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 6 Co 292/2004 z 1. februára 2005 rozsudok okresného súdu v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu zamietol a v zostávajúcej časti rozsudok potvrdil.

Na základe už uvedeného ústavný súd uvádza, že dovolanie z dôvodu uvedeného v § 238 ods. 1 OSP (ide o rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa, resp. jeho časť, vo veci samej) bolo v prípade sťažovateľa prípustné a s § 243b ods. 1 citovaného zákona ho možno považovať za účinný právny prostriedok nápravy sťažovateľom namietaného porušenia jeho práv.

Dovolanie podľa § 236 a nasl. OSP je nesporne účinným právnym prostriedkom nápravy prípadného namietaného porušenia sťažovateľových základných práv, čo potvrdzuje aj doterajšia stabilizovaná judikatúra ústavného súdu (napr. II. ÚS 102/04, III. ÚS 374/04).

Sťažovateľ však dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu nepodal, resp. vo svojej sťažnosti sa nezmieňuje o tom, že by tento mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému rozsudku krajského súdu v danej veci využil, ale priamo sa obrátil so sťažnosťou na ústavný súd. Ústava ani zákon o ústavnom súde neprípúšťajú, aby si účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak, čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých účastníkovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy.

Keďže ústavný súd je o namietanom porušení základného práva alebo slobody sťažovateľa v konaní o sťažnosti oprávnený konať len vtedy, ak ochranu tomuto právu neposkytuje iný orgán, a keďže v tomto prípade mal sťažovateľ vo vzťahu k tej časti výroku rozsudku krajského súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa zmenený a jeho žaloba zamietnutá, k dispozícii účinný prostriedok nápravy ním namietaného porušenia práv, ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity ustanoveným v čl. 127 ods. 1 ústavy musel podľa § 25 ods. 2 sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci.

3. Úlohou ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu v časti, v ktorej bol potvrdený rozsudok okresného súdu o určenie trvania pracovného pomeru sťažovateľa vo funkcii riaditeľa Nemocnice s poliklinikou v T.

ako vecne správny, bolo posúdiť, či tento nebol v predmetnej časti neodôvodnený alebo arbitrárny, či právne názory, o ktoré sa opieral, sú z ústavného hľadiska ospravedlniteľné a udržateľné a či ním v dôsledku toho mohlo dôjsť k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa.

Z toho dôvodu ústavný súd preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu, ktorého kópiu sťažovateľ pripojil k sťažnosti. V odôvodnení namietaného rozsudku krajského súdu sa, pokiaľ ide tú časť výroku, ktorým bol potvrdený napadnutý prvostupňový rozsudok, uvádza:

„Vo zvyšnej zamietajúcej časti, ktorou bola žaloba o určenie trvania pracovného pomeru navrhovateľa vo funkcii riaditeľa NsP T. zamietnutá ako vecne správny podľa § 219 OSP potvrdil. Odvolací súd zamietol žalobu v časti, ktorou sa navrhovateľ domáhal vyslovenia, že odvolanie navrhovateľa z funkcie riaditeľa NsP T. je neplatné z vyššie uvedených dôvodov. Keďže ďalší výrok (o určenie trvania pracovného pomeru) závisí od prvého výroku, odvolací súd nemohol vyhovieť žalobe v tejto časti, a preto považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa v jeho zamietajúcej časti za správne.“

Vo vzťahu k potvrdzujúcemu výroku označeného rozsudku krajského súdu treba sťažnosť považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 276/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 91/05).

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 82/04, III. ÚS 107/05).

Podstatou námietok sťažovateľa je odlišné právne posúdenie veci krajským súdom oproti právnemu názoru, ktorý sťažovateľ zastáva. Túto skutočnosť sťažovateľ vníma ako porušenie označených základných práv.

Podľa názoru ústavného súdu z obsahu žiadneho práva zo sťažovateľom označených základných práv nemožno vyvodit' nárok na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nie je možné bez ďalšieho považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 50/04, I. ÚS 82/04). Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení jeho základného práva na prácu, základného práva na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky a ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní, ani základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé konanie podľa označených článkov ústavy a dohovoru,

a preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2005